

Oslo, 8. august 2023

Til Kunnskapsdepartementet,

Innspill til arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet

Den norske veterinærforening takker for muligheten for å gi innspill til arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet.

Veterinærforeningen organiserer majoriteten av norske veterinærer og mange av våre medlemmer jobber i og med forskning i ulike sektorer. Vi setter pris på departementets presisering av at forskningssystemet må være innrettet slik at det gir forskningen gode vilkår, og at tilgangen til ny kunnskap kommer mange til gode.

Generelt om Forskningsrådets rolle i norsk forskning, innovasjon, samt bevarings- og forbedringspunkter

Forskningsrådet har en stor og viktig rolle i det norske forskningssystemet ved å finansiere forskning som er nyttig for samfunnet og for å møte de store samfunnsutfordringene. De senere års erfaring viser at forskning knyttet til beredskap, trygg mat, god dyrehelse og dyrevelferd i mange tilfeller er en forutsetning for god folkehelse – ofte referert til som En helse-tankegangen. Veterinærforeningen mener derfor at det er svært viktig at Forskningsrådet styrker sin forskning innen dyrehelse og dyrevelferd, og initierer flere tverrfaglige forskningsprosjekter som ser på beredskap og helse både for dyr og mennesker i et bredere perspektiv, og styrker nasjonal forskning på disse områdene.

I tildelingsbrevet til Norges forskningsråd 2023 står det at i kapittel 4 under **Samfunnsoppdrag**, at regjeringen gjennom den nye langtidsplanen for forskning og høyere utdanning har pekt på at alt fôr til husdyr og oppdrettsfisk skal komme fra bærekraftige kilder. Dette samfunnsoppdraget er det viktig å levere på, og regjeringen påpeker at Forskningsrådet skal bidra i arbeidet med å utvikle dette samfunnsoppdraget. Denne type tiltak er et godt eksempel på Forskningsrådets viktige rolle for å ivareta norsk forskning og innovasjon. Norsk landbruk er lite og skiller seg på mange områder fra driftsformene vi ser lengre sør i Europa. Nasjonal forskning som benytter våre naturgitte ressurser på best mulig måte, både konkret i akvanæring og i landbruket, hvor gode klima- og miljømessige tilpasninger går hånd i hånd med god dyrevelferd, bør implementeres som en forutsetning for forskningsbaserte støtteordninger fra Forskningsrådet.

I tråd med Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og dens seks tematiske prioriteringer (hav og kyst, helse, klima, miljø og energi, muliggjørende og industrielle teknologier, samfunnsikkerhet og beredskap, tillit og fellesskap), bør Forskningsrådet i større grad initiere til forskning med mer flerfaglig tilnærming til tematikken, og at dette ligger som premisse for støtte. Bærekraftig og klimanøytral matproduksjon og -matberedskap er avhengig av god dyrevelferd og dyrehelse, og forskning på disse områdene kan være avgjørende for å levere godt på de nevnte prioriteringer.

I tillegg vil vi poengtere at det brukes enorme ressurser på søknadsskriving, og det store flertallet av søknader får ikke finansiering. Sett i lys av Kunnskapsdepartementets forventning til Forskningsrådets arbeid med å videreutvikle virkemidlene og søknadssystemet for å få ned søknadsmengden, håper vi det kan utredes alternative fremgangsmåter, eksempelvis enklere innledende skissesøknader som en utslingsprosess. Våre medlemmer har også meldt inn at det er ønskelig med mer åpenhet og informasjon knyttet til prosessen med utvelgelse av prosjekter som støttes, og hvilke kriterier som ligger til grunn for aksept.

Vi vil også gjerne presisere at forskning på kjæledyr i svært liten grad prioriteres og får støtte, selv om forskermiljøet og forskningsområdet innen veterinærmedisinsk smådyrmedisin i stor grad kan bidra til både rekruttering til grunnleggende forskning, anvendt forskning og innovasjonsarbeid. Forskning og forskningsbasert innovasjon innen smådyrmedisin kan gjennom prosjekter og doktorgradsarbeid i stor grad

bidra til resultater innen tidligfase teknologi og utvikling av medisinske produkter, innen forebygging av fysisk og psykisk human helse og dyreassisterte intervensjoner, og selvsagt bidra til bedre helse for våre kjæledyr, som også har en verdi i seg selv for samfunnet vårt.

Innspill til aktuelle problemstillinger

Hvordan virker forskningsrådsfinansiering inn på de forskningsutførende sektorenes ledelse og styring av forskningsvirksomhet (som f.eks. karriereveier, forskerutdanning, egne strategiske forskningssatsinger og infrastruktur)? Er det behov for endringer?

Veterinærforeningen vil påpeke at finansiering fra NFR er viktig for å sikre midler til doktorgradsarbeid, som er avgjørende for den enkeltes karrierevei, og samtidig en avgjørende økonomisk faktor for universitetenes strategiske forskningssatsningsområder. Uforutsigbarheten i denne ordningen kan bidra til at mange ansatte opplever en stor belastning i sin arbeidshverdag knyttet til deres forpliktelse for å drive forskning, undervise og utarbeide nye søknader for å sikre videre finansiering i sitt forskningsarbeid. Bedre grunnfinansiering til universitetene vil bidra til tilstrekkelig avsatt tid forskningsarbeid, noe som vil øke kvaliteten på forskningen.

Hvordan bør Forskningsrådet ivareta vilkår og muligheter for forskerinitiert forskning og mer politisk initiert forskning?

Redusert krav om at næringsaktører skal være en inkludert del av forskningsprosjekter, vil trolig gi større bredde i forskningen og større innovasjon på sikt. Viktig grunnforskning, eksempelvis innen dyrevelferd, vil ikke gi umiddelbar bedre inntjening og økonomi for bonden/næringen, men vil i et lengre perspektiv kunne bli et særs viktig konkurransefortrinn fordi det gir dyra bedre helse og trivsel. Friske dyr med god velferd, har redusert sykdomsproblematikk, og er dermed en viktig faktor i nasjonal matberedskap og mattrygghet.

Når det gjelder «politisk initiert forskning», ser foreningen flere potensielle ulemper ved det – inkludert usikkerheten ved at forskere til stadighet må «snu kappen etter vinden» når det er regjeringsskifte. Vi mener at langsiktige rammebetingelser for og fra Forskningsrådet bidrar til langsiktig og kontinuerlig forskning, og gjør den mer uavhengig. Tydelige politisk initierte retninger i forskningstildelingene kan være en begrensende faktor her.

Den norske veterinærforening ønsker at Forskningsrådet i større grad ivaretar fri/forskerinitiert forskning fremfor politisk initiert forskning, og mener dette kan styrke innovasjonsarbeidet og løfte problemstillinger som vil gi økt konkurranseevne i fremtiden.

Avslutningsvis vil Veterinærforeningen presisere at beløpet for grunnfinansiering gjennom universitetene til forskerinitiert forskning på langt nær dekker kostnadene, noe som bidrar til å svekke denne ordningen.

Vennlig hilsen

Camilla Larsen
Fagsjef og veterinær